

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 122/2025-64

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Ivana Fiačana (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], proti uzneseniu Okresného súdu Košice I sp. zn. 11UL/1/2018 zo 7. mája 2020, uzneseniu Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 2CoD/4/2021 z 15. októbra 2021 a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7Cdo/170/2022 z 30. septembra 2024 takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**
2. Žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a argumentácia sťažovateľov

1. Sťažovatelia ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 7. januára 2025 bez akéhokoľvek bližšieho odôvodnenia namietajú porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v označených konaniach okresného súdu, krajského súdu a najvyššieho súdu. Výslovne uvádzajú, že ústavnú sťažnosť podávajú bez náležitostí podľa zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) z bližšie nešpecifikovaného objektívneho dôvodu len na účely zachovania lehoty na jej podanie a zaväzujú sa, že náležitosti doplnia v čo najkratšom čase.
2. Ústavná sťažnosť s odôvodnením bola následne doručенá ústavnému súdu 20. januára 2025. V nej sa sťažovatelia domáhajú vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru označenými uzneseniami okresného súdu, krajského súdu a najvyššieho súdu. Napadnuté uznesenia navrhujú zrušiť a vrátiť vec na ďalšie konanie a rozhodnutie. Navrhujú tiež priznať náhradu trov týchto konaní vedených

všeobecnými súdmi a konania vedeného pred ústavným súdom. Žiadajú aj o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom. Sťažovatelia v závere doplnenia ústavnej sťažnosti navrhli odloženie vykonateľnosti napadnutých uznesení okresného súdu a krajského súdu.

3. Z obsahu doplnenia ústavnej sťažnosti a priloženého napadnutého uznesenia najvyššieho súdu vyplýva, že sťažovatelia podali na okresnom súde 22. februára 2018 návrh na umorenie listiny (zmluvy o prenechaní nehnuteľnosti do dočasného užívania z 28. októbra 1966). Okresný súd konajúci prostredníctvom súdnej komisárky napadnutým uznesením zo 7. mája 2020 návrh na umorenie listiny odmietol, odňal predtým priznané oslobodenie od platenia odmeny notára a jeho hotových výdavkov a uložil sťažovateľom povinnosť zaplatiť odmenu súdному komisárovi 68,22 eur. Dôvodom bolo, že sťažovatelia nepreukázali existenciu listiny a neuviedli žiadne také údaje, ktoré by listinu identifikovali a umožňovali jej odlišenie od iných listín. Rovnako nepreukázali, ako došlo k emisii listiny a jej zámernému zničeniu. Návrh odmietol okresný súd aj z dôvodu, že sťažovatelia neboli ani oprávnenými osobami, keďže návrh na umorenie takejto listiny môže podať iba oprávnená právnická osoba, ktorá takúto listinu vystavila. Ak by aj predmetná listina (zmluva) bola vystavená, jednou zo zmluvných strán mal byť Slovenský zväz záhradkárov a ovocinárov, Základná organizácia Košice-Terasa.

4. Na základe odvolania sťažovateľov krajský súd napadnutým uznesením z 15. októbra 2021 potvrdil uznesenie okresného súdu s odôvodnením, že súd prvej inštancie vykonal vo veci dokazovanie v dostatočnom rozsahu pre náležité zistenie skutkového stavu a z vykonaných dôkazov dospel k správnym skutkovým zisteniam, na základe ktorých vyvodil i správny právny záver. V súvislosti s druhým výrokom krajský súd uviedol, že pokiaľ súdny komisár v priebehu konania rozhodol o priznaní oslobodenia od platenia odmeny notárovi a jeho hotových výdavkov, šlo o zrejmu nesprávnosť, keďže predmetom oslobodenia môžu byť len súdne poplatky. Napadnutý druhý výrok, ktorým bolo odňaté oslobodenie od platenia odmeny notára, hodnotil odvolací súd ako opravné uznesenie na účely odstránenia zrejmej nesprávnosti. Proti uzneseniu krajského súdu podali sťažovatelia dovolanie. Najvyšší súd napadnutým uznesením z 30. septembra 2024 odmietol dovolanie sťažovateľov ako procesne neprípustné.

5. Sťažovatelia v obsahovo rozsiahlom (114 strán, pozn.), no argumentačne nekoncentrovanom doplnení ústavnej sťažnosti namietajú nesprávnosti záverov najvyššieho súdu. Rovnako ako v dovolaní považujú napadnuté rozhodnutia okresného súdu a krajského súdu za arbitrárne. Podľa sťažovateľov sa sudy dopustili svojvoľného výkladu právnych predpisov, čo dovolací súd nenapravil.

II.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

6. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľov predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde a zisťoval, či ústavná sťažnosť obsahuje zákonom ustanovené náležitosti a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

7. Podanie sťažovateľov doručené 7. januára 2025 (osobne) nemá všeobecné náležitosti návrhu podľa § 43 ods. 1 zákona o ústavnom súde, keďže z neho nie je zřejmé, akého rozhodnutia a na základe akých dôvodov sa sťažovatelia domáhajú. Obsahuje označenie základných práv

a slobôd, ktorých porušenie sťažovatelia tvrdia, avšak absentujú konkrétne skutkové a právne dôvody, pre ktoré malo dôjsť k porušeniu ich základných práv a slobôd [§ 123 ods. 1 písm. c) a d) zákona o ústavnom súde].

8. Naproti tomu podanie doručené 20. januára 2025 (osobne) už obsahuje viacero zo všeobecných náležitostí návrhu. Nie je k nemu priložené plnomocenstvo na zastúpenie sťažovateľov v konaní (§ 43 ods. 3 zákona o ústavnom súde), ale sťažovatelia žiadajú o ustanovenie právneho zástupcu. Podanie obsahuje označenie porušených základných práv a slobôd, opis skutkových dôvodov a formuláciu petitu.

9. Ústavný súd nemal dôvod na to, aby sťažovateľov vyzýval na odstránenie nedostatkov ústavnej sťažnosti (§ 56 ods. 3 zákona o ústavnom súde). Pre potreby posúdenia splnenia podmienok konania vychádzal z tvrdenia sťažovateľov, že napadnuté uznesenie najvyššieho súdu z 30. septembra 2024 bolo doručené ich právnomu zástupcovi 5. novembra 2024. Ústavný súd si overil, že napadnuté uznesenie najvyššieho súdu nadobudlo právoplatnosť 5. novembra 2024, keď sťažovateľom začala plynúť lehota na podanie ústavnej sťažnosti proti tomuto uzneseniu. Keďže posledný deň lehoty pripadol na nedeľu 5. januára 2025 a pondelok 6. januára 2025 bol dňom pracovného pokoja, posledným dňom dvojmesačnej lehoty na podanie ústavnej sťažnosti ustanovenej v § 124 zákona o ústavnom súde bol nasledujúci pracovný deň, teda utorok 7. januára 2025.

10. Dňom právoplatnosti rozhodnutia začína plynúť lehota na podanie ústavnej sťažnosti ústavnému súdu podľa § 124 prvej vety zákona o ústavnom súde. Subjekt, ktorému plynie lehota, má právo na efektívne využitie ktoréhokoľvek dňa uvedenej lehoty. Lehota na podanie ústavnej sťažnosti je síce lehotou na jej samotné podanie, ale je tiež lehotou na zváženie využitia tohto prostriedku ústavnej ochrany, jeho sformulovanie a skompletizovanie. Posledným dňom procesnej lehoty preto bude najbližší pracovný deň a lehota uplynie o polnoci tohto dňa (Molnár, P. In. Števíček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M. a kol. *Civilný sporový poriadok. Komentár*. Praha : C. H. Beck, 2016, s. 430 a 431).

11. Sťažovatelia si boli vedomí formálnych a obsahových nedostatkov svojho podania zo 7. januára 2025 a ústavnú sťažnosť zákonom vyžadovanými náležitosťami fakticky podali až 20. januára 2025, teda po uplynutí zákonnej lehoty. Prístup sťažovateľov obchádza účel § 124 prvej vety zákona o ústavnom súde, podľa ktorej ústavnú sťažnosť možno podať do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu, pričom zmeškanie tejto lehoty nemožno odpustiť (MACEJKOVÁ, I., BÁRÁNY, E., BARICOVÁ, J., FIAČAN, I., HOLLÄNDER, P., SVÁK, J. a kolektív. *Zákon o Ústavnom súde Slovenskej republiky. Komentár*. 1. vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2020, s. 939.). Akceptovanie prístupu sťažovateľov by akémukoľvek inému sťažovateľovi umožnilo vedomé podávanie neúplných ústavných sťažností s výhradou ich následného doplnenia po uplynutí lehoty podľa § 124 zákona o ústavnom súde (napr. III. ÚS 482/2021, III. ÚS 383/2023, IV. ÚS 187/2023).

12. Ústavný súd v tomto smere poukazuje aj na skutočnosť, že sťažovatelia už boli viacnásobne poučení o postupe pri podávaní ústavnej sťažnosti, náležitostiach kvalifikovanej ústavnej sťažnosti a lehote v zmysle § 124 zákona o ústavnom súde (napr. Rvp 1785/2020, III. ÚS 482/2021, Rvp 163/2022, IV. ÚS 187/2023). Napriek tomu tieto poučenia ústavného súdu pominuli bez povšimnutia zo strany sťažovateľov.

13. Ústavnú sťažnosť, ktorou sťažovatelia namietajú porušenie svojich ústavou a dohovorom garantovaných práv napadnutým uznesením najvyššieho súdu, preto podali zjavne po uplynutí zákonom ustanovenej dvojmesačnej lehoty. V prípade podania sťažnosti po uplynutí zákonom ustanovenej lehoty neumožňuje kogentné ustanovenie § 124 zákona o ústavnom súde zmeškanie tejto lehoty odpustiť (napr. III. ÚS 71/2016, I. ÚS 594/2017, III. ÚS 90/2018, II. ÚS 455/2023). Nevyhnutnosť dodržania tejto zákonnej lehoty nemožno obchádzať akýmkoľvek imperfektným podaním „*pro forma*“, a tak sa zvýhodniť oproti iným sťažovateľom rešpektujúcim potrebu zachovať dotknutú lehotu (IV. ÚS 642/2022). Ústavnému súdu preto neostávalo iné ako ústavnú sťažnosť sťažovateľov v časti proti napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde ako oneskorene podanú.

14. Ústavnú sťažnosť proti napadnutému uzneseniu okresného súdu vo vzťahu k namietanému porušeniu základných práv sťažovateľov je potrebné odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci ústavného súdu podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde.

15. Z ustanovenia čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytovať ochranu základným právam a slobodám je daná iba subsidiárne, teda len vtedy, keď o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Proti uzneseniu okresného súdu sťažovatelia podali odvolanie ako riadny opravný prostriedok, a preto právomoc poskytnúť ochranu právam sťažovateľov podľa ústavy a dohovoru mal krajský súd v rámci odvolacieho konania. Tým je zároveň v uvedenom rozsahu vylúčená právomoc ústavného súdu.

16. K časti ústavnej sťažnosti proti napadnutému uzneseniu krajského súdu ústavný súd poznamenáva, že princíp zachovania lehoty po podaní dovolania aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ako aj zákonná úprava počítajúca plynutie lehoty dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia o mimoriadnom opravnom prostriedku však v každom prípade predpokladajú riadne využitie mimoriadneho opravného prostriedku. O riadnom využití mimoriadneho opravného prostriedku nemožno hovoriť v prípade, ak je podaný neoprávnenou osobou, je podaný po lehote, je podaný bez povinného právneho zastúpenia advokátom, prípadne ak je podaný proti rozhodnutiu, proti ktorému právna úprava možnosť podať mimoriadny opravný prostriedok nepripúšťa. V opačnom prípade by totiž bola pripustená možnosť špekulatívneho predlžovania lehoty na podanie ústavnej sťažnosti (m. m. II. ÚS 91/2019, II. ÚS 232/2019, II. ÚS 595/2020, II. ÚS 349/2024).

17. Sťažovatelia podali dovolanie proti napadnutému uzneseniu krajského súdu, ktoré bolo odmietnuté v zmysle § 447 písm. c) Civilného sporového poriadku. V prípade sťažovateľov nemožno hovoriť o riadnom vyčerpaní opravného prostriedku, a preto nemožno lehotu na podanie ústavnej sťažnosti počítat' od momentu, keď bolo sťažovateľom doručené rozhodnutie najvyššieho súdu o tomto mimoriadnom opravnom prostriedku, ale od momentu, keď napadnuté uznesenie krajského súdu nadobudlo právoplatnosť. Vzhľadom na uvedené ústavný súd časť ústavnej sťažnosti, v ktorej sťažovatelia namietajú porušenie svojich označených práv napadnutým uznesením krajského súdu, odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde ako podanú oneskorene.

18. Sťažovatelia žiadajú o ustanovenie právneho zástupcu bez toho, aby svoju žiadosť bližšie odôvodnili.

19. Ústavný súd žiadostiam o ustanovenie právneho zástupcu vyhovie v prípade súčasného (kumulatívneho) splnenia podmienok vyplývajúcich z § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde a jeho ustálenej doterajšej judikatúry v tejto oblasti, t. j. ak ustanovenie právneho zástupcu odôvodňujú majetkové pomery navrhovateľa (ak vzhľadom na svoje majetkové pomery nedisponuje dostatočnými zdrojmi na úhradu trov právneho zastúpenia) a ak zároveň nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti.

20. Z dôvodu odmietnutia sťažovateľmi podanej ústavnej sťažnosti v celom jej rozsahu (z dôvodu nedostatku právomoci a oneskorenosti) nie je splnená druhá podmienka na postup ústavného súdu podľa § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde, a to že v právnej veci sťažovateľov nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. V dôsledku tohto záveru ústavný súd ani nepristúpil k preverovaniu majetkových pomerov sťažovateľov a uplatnenej žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom nevyhovel (bod 2 výroku tohto uznesenia).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. februára 2025

Robert Šorl
predseda senátu